

REFUNDAR LA POLÍTICA

NONA RELACIÓ PARTITS/SOCIETAT

JAVIER DíEZ CANSECO

Lima, Perú

La política avui semblaria que fos una nau des-gavellada que ben pocs volen abordar. Per a molts, un llagut pirata que navega en una mar esvalotada, sacsejat per enormes onades de desprestigi, de des-confiança, indiferència social i tèrbola manipulació econòmica i mediàtica.

I és clar, en tenim raons: partits i líders polítics han fet de l'Estat un botí i, encara pitjor, un instrument al servei de transnacionals i grups de poder que es lucren gràcies al favor dels seus "administradors polítics", uns garants dels seus privilegis i no pas dels drets de la gent.

Resulta curiós, la Política s'ha anat convertint en un espai aliè a la gent. Aliè, ni més ni menys que l'espai en el qual es prenen decisions sobre la vida en societat, decisions que ens impliquen i afecten a tots. Són polítiques les decisions que es refereixen als nostres drets i les nostres garanties fonamentals, als serveis públics essencials, a les funcions i obligacions de l'Estat, a l'ús del Pressupost, dels tributs i inversions, a les polítiques públiques que s'implementaran.

I ens allunyem, o ens allunyen de la Política, marcant-la com un terreny pantanós i brut, el regnat de la corrupció, menat per immorals i arribistes que –curiosament– l'han de continuar menant davant la nostra abstinència o indisposició a intervenir-hi. O, ben al contrari, ens apartem, o ens aparten del tema, en presentar-lo com un terreny d'especialistes, competència de professionals i no de les majories, dels homes i les dones comuns de la societat. De qualsevol manera, al final la Política resulta un espai ample i aliè als interessos, les possibilitats, la intervenció, i l'acció de les majories. Qualsevol que sigui el seu argument o combinació, el resultat és el mateix: allunyar la gent de la cosa pública, de l'interès en informar-se'n, de qualsevol afany d'intervenir en la presa de decisions polítiques o de controlar els que les prenen o executen. En el fons, per vies diverses, i a vegades, fins i tot contraposades, es tracta que

la Política sigui el feu de la minoria, la finca privada dels operadors que menen un Estat Privatitzat al servei dels poderosos.

Renovar la Política és tornar-la a la gent, que les majories "de a peu" la recuperin com un dret fonamental de les persones, neta de la bruta terbolença que avui l'embolcalla, per donar-li transparència i amplitud, recuperar-la com un escenari social, no pas d'oligarquies i petits cenacles. Si reconeixem que qualsevol activitat humana té implicacions polítiques i que la Política ens afecta a tots, resulta imperatiu que l'acció política tingui condicions indispensables com ara la informació oportuna i la transparència. Així com acceptar que el seu exercici té diversos canals i no és privativa dels Partits Polítics, així com que aquests han de modificar la seva relació amb la gent i les forces socials organitzades. Renovar la política requereix acceptar que l'exercici polític es pot fer per delegació i representació, atorgades per la gent, mitjançant partits i moviments polítics, representants i autoritats nomenades per la gent; però que també es fa política des de l'organització i el moviment social, des de les seves demandes i propostes –a vegades intuïtives– i des de les seves cerques de solucions i camins alternatius. Es fa política des de la intervenció de la gent en la presa de decisions i des del control que poden exercir sobre les autoritats elegides. Des de la selecció de candidats obligats a rendir comptes als seus electors i a les organitzacions socials quan exerceixen el poder, i des del dret a revocar el mandat de les autoritats elegides que han de tenir els ciutadans. La política té formes representatives i també directes, canals polítics i també socials, mediàtics i culturals.

Refundar la Política implica que aquesta sigui incloent, no pas excloent; subjecta a l'escrutini popular i al control social, en comptes d'un àmbit del regne de les ombres; un quefer polític participatiu, obert als marginats i oprimits de sempre, i no pas tancat en petites claques. Que important que va re-

sultar –per renovar la política a Bolívia i obrir-la als pobles originaris, sempre marginats- la novetat de forjar l'Instrument Polític per la Sobirania dels Pobles (IPSP), que va prendre el nom de MAS, i ha permès que les principals organitzacions socials del camp i els pobles originaris escullin els seus candidats a càrrecs públics i tinguin el compromís i l'obligació de retre comptes als moviments socials i de ser els seus portaveus efectius! En menys de deu anys van conquerir el govern en una creadora combinació de lluita de masses i lluita política electoral que va aconseguir el primer president indígena de Bolívia.

"La Palabra del Mundo", va titular Julio Ramón un dels seus magistrals llibres de contes sobre els explotats i marginals del Perú, similars als de tota l'Amèrica morena. El fet que prenguin la paraula i s'obrin pas a pas en la presa de decisions ja és una profunda revolució. Si arribaria a airejar la política que els governs municipals, regionals o autonòmics –per exemple- definissin els seus pressupostos i prioritats de despesa, amb participació de les comunitats, urbanes i rurals. Aquestes intervindrien en els comitès de gestió o execució de les obres que es prioritzin i de les licitacions que es produeixin, controlant l'ús dels recursos econòmics per tal que no acabin engeixant els comptes bancaris dels que fan de la funció pública una corruptela. Això és el que passa en els municipis Participatius del Perú, com el de la Província d'Anta, en el Cuzco Imperial, on l'Assemblea Comunal-Veïnal (integrada per delegats de totes les organitzacions rurals i urbanes) decideixen sobre l'ús del pressupost i fins i tot fixen el sou de l'Alcalde i la dieta dels regidors, a més de comptar amb el 50% dels delegats en els comitès de gestió de les obres municipals. Una experiència més àmplia, tot i que encara limitada, s'experimenta a Veneçuela amb els Consells Comunals i la seva capacitat d'assignar i decidir sobre una part de la despesa pública a les localitats. Això construeix ciutadania i consciència, protagonisme polític, entre aquells que sempre han sigut muts i ignorats en la presa de decisions de govern.

Però no es tracta de limitar aquest procés als petits pressupostos locals, sinó d'obrir un procés participatiu nacional, capaç d'intervenir en temes de fons: la distribució de l'Ingrés Nacional o el repartiment i

ús de la renda generada per l'explotació dels nostres recursos naturals, com ho plantegen els moviments socials de Bolívia, Veneçuela i l'Equador.

Noves formes –participatives i transparents- de fer política, nous agents polítics aliats als poders fàctics, noves estructures i partits polítics que no depenguin dels grans grups de poder i els monopolis mediàtics, nous nords que posin en el centre les majories i els seus problemes, buscant com resoldre'ls amb la seva intervenció, són conquestes fonamentals que cal aconseguir. Resocialitzar la política i tornar-la a la gent sembla ser un dels enormes reptes de la refundació de la política que molts anhelan.

Això exigeix una nova relació partits-societat, partits-moviments socials. Es tracta de construir partits articulats, en diàleg i relació, amb els moviments socials, oberts a la seva intervenció en la Política (amb majúscula), no pas com a corretja de transmissió dels partits, amb un control social que els subjecti. Per moltes esquerres això implica redefinir el seu paper. Si abans se sentien mestresses de la veritat i la ciència, de la consciència històrica de la classe treballadora i en capacitat "d'abaixar la línia" als moviments socials, avui han de construir el seu Programa, la seva estratègia i la seva tàctica en relació i diàleg amb les forces socials i populars. Una aproximació a la política que valora d'una altra forma les classes populars, les seves organitzacions i moviments.

Es tracta de construir noves formes d'exercir el poder, amb participació de la gent, la qual cosa exigeix informació oportuna i vera, capacitat de fer-se la seva i conduir-la per les forces socials, obrir espais per discutir propostes i per intervenir en la presa de decisions i en la seva execució. Una visió incloent i participativa del poder.

Ens calen partits i moviments polítics que es constitueixin com a escola de govern i centres de proposta i liderat, en estreta relació amb els moviments socials i els sectors populars. Forces polítiques i líders capaços de governar obeïnt, com li agrada dir a l'Evo Morales, de manar escoltant i atenent els pobles. En aquest diàleg i articulació en el quefer d'una nova política, entre partits i moviments socials, hi ha una de les claus d'aquest Altre Món que és possible, però que –com molt bé deia José Carlos Mariátegui- no serà ni calc ni còpia, sinó creació heroica.